

Warszawa, 6 lipca 2007

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

dr Janusz KOCHANOWSKI

RPO - 550273 - I / 07 / MW

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan

Ludwik Dorn

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

Z zainteresowaniem i uwagą śledzę doniesienia o prowadzonych pracach dotyczących zmiany w Konstytucji RP mającej na celu uniemożliwienie ubiegania się o mandat parlamentarzysty osobom prawomocnie skazanym za popełnienie przestępstwa.

Od wielu lat, w polskiej opinii społecznej Sejm pozostaje instytucją, o słabnącym autorytecie. Z badań prowadzonych przez Centrum Badania Opinii Społecznej wynika, że z kadencji na kadencję maleje społeczne zaufanie do tej instytucji. Również oceny Sejmu V kadencji, po półtora roku jego pracy, nie wskazują na to, żeby krytyczny stosunek Polaków do parlamentu miał się wyraźnie poprawić¹.

Co za tym idzie, nowelizacja Konstytucji w zakresie zmian w biernym prawie wyborczym, wydaje się być konieczna dla zahamowania kryzysu społecznego zaufania do systemu partyjnego i parlamentarnego, a także dla usprawnienia procesu legislacyjnego i zachowania spójności i proporcjonalności przepisów w tym zakresie.

Środki masowego przekazu podały w ostatnim czasie informacje na temat przygotowywanego przez Klub Prawa i Sprawiedliwości projektu kompleksowej zmiany prawa wyborczego, w tym zmiany art. 99 Konstytucji RP, której celem byłoby uniemożliwienie kandydowania do Sejmu i Senatu osobom skazanym prawomocnym

wyrokiem, za przestępstwa umyślne z powództwa publicznego, oraz za przestępstwa skarbowe.

W związku z powyższym, pragnę zwrócić uwagę Pana Marszałka na wystąpienie generalne, które w dniu 26 marca 2007 r. skierowałem do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej - Lecha Kaczyńskiego. Podzielając przekonanie o potrzebie wprowadzenia zmian w zakresie biernego prawa wyborczego do Sejmu i Senatu, zwróciłem się do Pana Prezydenta z prośbą o rozważenie przyjęcia takich regulacji, które nie wykluczą ze starania się o mandat parlamentarzysty osób, które popełniły przestępstwo umyślne, lecz działając z pobudek, które nie zasługują na potępienie, np. w ramach nieposłuszeństwa obywatelskiego, czy przekraczając granice obrony koniecznej, albo stanu wyższej konieczności. W moim przekonaniu, powyższy cel można osiągnąć wprowadzając do Konstytucji RP zakaz kandydowania oraz sprawowania mandatu parlamentarzysty osobom prawomocnie skazanym za przestępstwo popełnione w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie. Spełnienie tej przesłanki, mogłoby być oceniane w trybie wyborczym przez sędziów Państwowej Komisji Wyborczej, od której decyzji przysługiwałoby odwołanie do Sądu Najwyższego.

W cytowanym wystąpieniu, mając świadomość trudności związanych z nowelizacją Konstytucji, zwróciłem się do Pana Prezydenta z prośbą o dodatkowe rozważenie możliwości takiej zmiany prawa wyborczego, obejmującego zarówno wybory do parlamentu, organów samorządu terytorialnego, jak i Parlamentu Europejskiego, która bez zmian konstytucyjnych mogłaby uniemożliwić sprawowanie mandatu przez osoby tego niegodne. Rozwiązanie to polegałoby na nałożeniu na wszystkie osoby ubiegające się o mandat obowiązku podania do publicznej wiadomości wszystkich prawomocnych orzeczeń sądów karnych, które podlegają wpisaniu do Krajowego Rejestru Sądowego. Takie oświadczenie o ewentualnej karalności, ujawniające fakt skazania, wysokość i rodzaj orzeczonej kary, zasadnicze okoliczności popełnienia przestępstwa, byłoby podawane do publicznej wiadomości, pod rygorem odpowiedzialności karnej za podanie fałszywych informacji. W przypadku kandydatów do Sejmu i Senatu ustawodawca mógłby wprowadzić obowiązek składania takich oświadczeń w fazie rejestracji listy (wybory do Sejmu) lub w fazie zgłoszenia (wybory

do Senatu). Prawdziwość oświadczenia powinna być przedmiotem sprawdzenia ze strony komisji wyborczej, zaś ze złożeniem oświadczenia nieprawdziwego powinien się wiązać obowiązek skreślenia z listy przez właściwą komisję wyborczą.

Jestem przekonany, że takie rozwiązanie stanowiłoby realizację art. 61 ust. 1 Konstytucji RP, ustanawiającej prawo obywateli do informacji o działalności osób pełniących funkcje publiczne. Proponowana zmiana, pozwoliłaby wyborcom, podejmować decyzję posiadając odpowiednio upublicznione informacje o przeszłości osoby ubiegającej się o piastowanie mandatu.

W związku z powyższym, oraz przy okazji toczącej się obecnie debaty plenarnej, zwracam się do Pana Marszałka z uprzejmą prośbą o umożliwienie mi wystąpienia w tej sprawie przed właściwą komisją sejmową.

Wierzę, że zaproponowane przeze mnie rozwiązania wpłynęłyby istotnie na wzrost społecznego zaufania do parlamentu oraz podejmowane przez Polaków wybory, prowadząc do powierzenia odpowiedzialnych funkcji posłów i senatorów osobom godnym sprawowania tego urzędu.

Łączę wyrazy szacunku

/-/ Janusz Kochanowski